

Här börjar vi en ny serie i Folkvett om böcker som är kritiska mot pseudovetenskap. Det finns faktiskt en hel del sådana, även om de oftast gått ut i betydligt mindre upplagor än de böcker där pseudovetenskap förespråkas.

UFO

Den kanske främste UFO-skeptikern är Philip J. Klass, en amerikansk flygteknisk journalist som skrivit tre böcker i ämnet.

Hans första bok, UFOS — Identified (1968) handlar till största delen om UFO-fall som kan förklaras som klotblixtrar, en förklaringsgrund som Klass vid denna tidpunkt fäste oproportionerligt stor vikt vid. Han tar också upp två berömda UFO-fall till närmare granskning: Socorrofallet i New Mexico den 24 april 1964 och Betty Hill-fallet i New Hampshire, september 1961. I båda dessa fall påstod sig människor ha sett de flygande tefatens invånare. De hör till de tidigaste fall där sådana påståenden accepterats av UFO-organisationer. Klass påvisar att vittnesrapporterna i dessa fall saknar trovärdighet.

Klass' andra bok om UFO, UFOS explained (1974) är utan konkurrens den bok jag vill rekommendera den som endast vill läsa en bok i UFO-frågan. Här

går han igenom en lång rad olika UFO-fall, genomgående sådana som UFO-logerna betraktar som de mest signifikanta, och påvisar vilka naturliga förklaringar som finns tillgängliga. Det är en lång rad olika förklaringar som blir aktuella, och boken ger därför läsaren en hel del insikter i så skiftande ämnen som astronomi, flygteknologi, radar-teknologi, perceptionspsykologi och vittnespsykologi.

Många av ufologernas favoritfall finns här grundligt genomgångna, och tack vare ett förträffligt register fungerar boken också som uppslagsverk. Några av de mest kända fall som han tar upp är Brown Mountainsljusen (North Carolina), Socorro-fallet (New Mexico), Bentwaters-Lakenheath (England), Pascagoula (New Mexico), Delphos (Kansas), samt Betty Hills, George Adamskis och William Gills UFO-rapporter. Ett särskilt kapitel ägnas åt de mystiska luftskepp som rapporterades på 1890-talet.

Till de mest givande avsnitten i boken hör de där Klass behandlar radar-UFO och iakttagelser från flygplan. Här kommer hans flygtekniska kunskaper väl till pass.

Klass' tredje UFO-bok, UFOS - The Public Deceived (1983) är i mycket en uppföljning av den förra boken. Han tar här upp påståenden om att USAs krigsmakt hemlighåller sensationella dokument om UFO. Vidare går han igenom ytterligare några av UFOlogernas favoritfall, bl a en serie fall från Nya Zeeland. Ett särskilt kapitel ägnas åt lögn-detektorer, vars förmåga att garantera sanningshalten i t ex UFO-vittnens rapporter ofta har överdrivits kraftigt.

Robert Sheaffer är, liksom Philip J Klass, verksam i CSI-COPs underkommitté för UFO-frågor. Sheaffer har skrivit en bok i ämnet, The UFO Verdict (1981). Även denna bok består i huvudsak av grundliga genomgångar av en serie UFO-fall. Han börjar med Jimmy Carters UFO-rapport, som av allt att döma handlade om planeten Venus. Till det mest givande i boken hör Sheaffers avslöjanden av en del förfälskade UFO-foton. Han tar också upp en del historiska paralleller till UFOlogin, t ex "häxvetenskap" och studier av älvor.

UFO-intresset minskar i USA

I oktobernumret 1983 av den amerikanska tidskriften Fate skriver redaktionsmedlemmen Jerome Clark att böcker om UFO inte längre säljer och att förläggare inte längre ger ut sådana böcker. De UFO-tidskrifter som fanns i kioskerna och levde en blomstrande tillvaro för några år sedan, är nu alla nedlagda. Idag är massmedias behandling av UFO – den som nu förekommer – för det mesta förlöjligande. Tidningen Newsweek, som för några år sedan jämförde Hynek med Galilei, likställde nyligen ufologin med kreationismen (tron på Bibelns skapelseberättelse). När företrädare för vetenskapen överhuvud taget nämner UFO, pekar de gärna på uttalanden av UFO-antagonisten Philip J. Klass, som om denne skulle ha avgjort saken, fastän allvarliga frågor har ställts rörande hans metoder och slutsatser av såväl UFO-företrädare som skeptiker.

Jerome Clark klagar över att extraordinaära UFO-fall, som inträffat nyligen, inte får den uppmärksamhet som de förtjänar.

Källa: The Skeptical Inquirer, sommarnumret 1984.

(Ovanstående är hämtat från Sökaren 9/84.)

Michel Monnerie har skrivit boken Le naufrage des extra-terrestres (1979), som handlar om UFO-mytens uppkomst, främst i Frankrike. Gérard Barthel och Jacques Brucker har skrivit boken La grande peur martienne (1979). Den utgör en kritisk granskning av den långa serie UFO-fall som framkom i Frankrike år 1954. Varken denna bok eller Michel Monneries nyssnämnda bok är lika grundlig i analysen som Klass' och Scheaffers böcker, vilka därför rekommenderas i första hand.

Allan Hendry, som är medlem i en UFO-organisation, har skrivit boken The UFO Handbook (1979). Den består huvudsakligen av en omfattande genomgång av naturliga förklaringar som man ska pröva "innan rapporten förklaras vara en UFO-rapport". Boken hör till det mest rationella som producerats av UFO-logerna själva, och den kan vara av värde också för den skeptiker som vill sätta sig in i

UFO-frågan. De astronomiska faktauppgifterna är dock inte helt tillförlitliga.

Nigel Calders bok Kometen kommer! (1980) berättar om kulturhistorien kring kometer, vilket är en del av UFO-fenomenets förhistoria.

Eugen Semitjov har skrivit boken De otroliga tefaten (1974). Jag återkommer till den i nästa artikel i denna serie.

Sven Ove Hansson

Kontakt med föreningen

Föreningens adress:
Vetenskap och Folkbildning, Box 185
101 22 Stockholm 1 pg 63591-2

Styrelsens medlemmar:

Berndt Brehmer, kassör
Psykol Inst, Box 227
751 04 Uppsala
018/146589 hem 155400 arb

Lena Carlsson, redaktör för
FOLKVETT
Grågåsv 13, 752 51 Uppsala
018/320682

Gunnar Englund, sekreterare
Högbergsg 66a, 116 53 Stockholm
08/410742 hem 7877416 arb

Sven Ove Hansson, ordförande
Malmv 11, 191 61 Sollentuna
08/355370 hem 7632827 arb

Arne Hellden
Oraniev 9
585 90 Linköping
013/53241 hem (äv.dagtid)
0472/72032 sommarbostad

Svante Janson
Skolg 20 A 2 tr, 753 32 Uppsala
018/107052 hem 183188 arb

Hans Lindquist
P1 4830
791 91 Falun
023/22249 hem 18500 arb

Gunnar Steineck, kvacksalverifrågor
Vassv 8a 161 53 Bromma
08/876066 hem, 7362301, 7362398 arb

Nils Trowald, illusionist
Syslomanag 6b, 752 23 Uppsala
08/109610 hem 171000 arb